

Kőszeg, 1764 – Buda, 1795

Jogász, a magyar jakobinus mozgalom egyik vezetője

Apja Sigray Károly Somogy vármegye főispánja, hétszemélynök, a Dunántúli Kerületi Tábla elnöke. Anyja Szvetics Jakab királyi személynök Zsófia nevű leánya. 1780-ban a Sigray család grófi címet kapott. Jakab jogot végzett és a kerületi táblánál kapott állást. 1782-ben járulnok, 1787-ben nevezték ki titkárrá, amely posztot csak néhány hónapig töltötte be, lemondott. 1792-től 1794 őszén történt letartóztatásáig a tábla létszámfeletti, tiszteletbeli ülnöke évi 500 forint díjazással.

A Martinovics-féle összeesküvésben a nemesi érdekű Reformátorok Társaságának igazgatója. A magyar jakobinus mozgalom bukása után, Veszprém vármegye 1794. augusztus 29-én átadta a bécsi hatóságoknak. Sigray Jakab gróft és társait felségsértéssel és hűtlenséggel vádolták. Befolyásos apja kegyelemért folyamodott érdekében, ám hiába. 1795. április 27-én elítélték, a döntést I. Ferenc király megerősítette. Az ítéletet a budai Generális kaszálon (ma Vérmező) 1795. május 20-án végrehajtották. Elsőként öt vezették a vesztőhelyre, a hóhér csak harmadszorra tudta fejét venni.

Szvetics Jakab (Chernel K. u. 14.)

10.

Kőszeg, 1703 – Ivánc, 1781

Nemesi származású családja az előző században költözött a Tótságból (ma: Szlovénia) a városba. Nagyapja evangélikus magyar iskolamesterként és templomatyaként működött, de városbíró, sőt országgyűlési követ is volt. Apja és József nevű féltestvére is igazgatta a várost. Jakab jogot tanult, 21 éves korában az akkor Kőszegen elhelyezett Dunántúli Kerületi Tábla ügyvédjeként kezdte pályáját. 1738-ban a tábla ülnöke, vagyis bírja, akit az uralkodó 1743-ban az országos jogkörű Királyi Tábla ülnökévé nevezett ki. 1748. augusztus 30-án királyi jogügyigazgatóvá emelték, ebben a posztjában szerezte első birtokait.

Folyamatosan lépegetett a ranglétrán, 1750 és 1765 között Bécsben udvari kancelláriai tanácsos, 1765-től 1768-ig Pest vármegye főispánja. 1765-ben a legmagasabb magyarországi bírói posztot tölthette be, a Királyi Tábla elnöki székébe ülhetett. Ezzel a személynöki címet is megkapta, amely jogosította az uralkodó távollétében az országgyűlés alsótáblája üléseinek vezetésére. Igaz ezekben az években Mária Terézia nem hívta össze az országgyűlést. Ennek ellenére a legmagasabb közéleti poszt volt, amit kőszegi születésű személy valaha betölthetett. 1765-ben megkapta a Szent István rend lovagja kitüntetését. Nyugalmozása alkalmából az uralkodónó grófi címmel jutalmazta.

TÖBB NYOMON
Kőszegen

Híres
Kőszegiek
felfedezése

Híres kőszegiek felfedezése

Kőszeg város országos illetve nemzetközi híre jutott szülőttei vagy életük jelentős részét ott töltők száma szinte megbecsülhetetlen. Akadtak közöttük művészek, katonák, tudósok, politikusok és sportolók. Ezek közül tízet kiválasztani komoly feladat, még akkor is, ha egy másik összeállításban az irodalmárokat már összegyűjtöttük. Próbáltunk lehetőleg régebbi évszázadokból választani, hogy minél nagyobb rátekintésünk lehessen az életrajzokra. Ennek következménye, hogy közülük annyian kapcsolódtak valamiképpen a Dunántúli Kerületi Táblához.

TÖBB NYOMON
Kőszegen

Bartha László (Királyoölgyi u.)

1.

Kolozsvár, 1908 – Kőszeg, 1998

Kossuth díjas festő, díszlettervező, könyvillusztrátor.

Tanulmányait a Magyar Képzőművészeti Főiskolán végezte, mestere Benkhart Ágost volt. 1937/1938-ban Olaszországban, 1946/1948-ban Franciaországban járt tanulmányúton. 1950 és 1952 között restaurálással foglalkozott. Tihanyban élt (1955-1968), utána Kőszegre költözött, a Küttel-villában lakott, amelyet ma Bartha-villának is neveznek.

1975-ben Érdemes Művész, 1985-ben Kiváló Művész, 1993-ban Kossuth-díjat kapott. 1992-ben a Széchenyi Irodalmi és Képzőművészeti Akadémia tagjává választották.

A pályája elejét jellemző lírai realizmustól

jutott el a posztmodern és a lírai absztrakt kifejezőmóddhoz.

Egyéni kiállításai voltak 1942 és 1998 között pl. Szombathelyen, Tihanyban, Kőszegen, Kolozsváron, Stuttgartban, Bukarestben és Párizsban. Illusztrálta Thomas Mann, Arnold Zweig, François Villon és Babits Mihály köteteit. Díszleteket álmodott Szigligeti Ede, Németh László, Madách Imre, Arthur Miller, G. B. Shaw és más szerzők drámáihoz.

Chernel István (Chernel K. u. 10.)

2.

Kőszeg, 1865 – Kőszeg, 1922

Ornitológus, a Magyar Ornitológiai (Madártani) Központ vezetője

Középiskolai tanulmányait Kőszegen és Sopronban végezte, majd jogot hallgatott, de természettudományos érdeklődése felülkerekedett. 1882-ben jelent meg első szakcíkje a Vadász Lapban. A kezdetektől fogva madarakkal foglalkozott. Állandó megfigyelőhelyet épített ki a Velencei-tónál, járt a Hanságban, a Kis-Kárpátokban, Erdélyben és Norvégiában. Utóbbi helyről hozta magával a „lábszánkázás”, vagyis a síelés tudományát. Legfontosabb munkája az 1899-ben megjelent „Magyarország madarai különös tekintettel gazdasági jelentőségökre”, amelyet ma is sokan forgatnak. 1916-ban, tanítómestere Hermann Ottó elhunytá után nevezték ki a Magyar Ornitológiai Központ vezetőjévé, amely posztot haláláig betöltötte.

Csekonits József (Jurisics M. tér 13.)

Kőszeg, 1757 – Pest, 1824
Vezérőrnagy

Apja a Dunántúli Kerületi Tábla ügyvédje. Gimnáziumba Kőszegen és Bécsben járt, 1774-től katonai pályára lépett. 1785-ben századosi rangig jutott.

A lovak iránti érdeklődése a gr. Hunyady-féle úrményi méntelepen teljesedhetett ki. Tervét II. József császár elfogadta és megalapíthatta a Mezőhegyesi Királyi Ménest. Az Udvari Haditanács lótartalék-parancsnokává nevezték ki. 1789-ben szervezte a bábolnai állami méntelepet. 1787-ben őrnagy, 1789-ben alezredes, 1790-ben pedig ezredes lett. 1798-ban a napóleoni háborúk idején a hadsereg vágómarhával való ellátását

bízták rá. Ennek sikeréért 1799-ben az uralkodótól megkapta a Szent István-rend lovagi fokozatát, 1803-ban pedig tábornokká (vezérőrnaggyá) léptették elő.

Festetics Imre, gróf (Chernel K. u. 10.)

Felsőség (ma Simaság), 1764 – Kőszeg, 1847
Főnemes, természettudós

Tudományos kutatásainak jelentőségét az utóbbi években fedezték fel. Fiatalkorában katona volt, részt vett az utolsó török elleni háborúban. Sebesülése miatt nyolcévi szolgálat után 1790-ben kapitányként szerelt le. Kőszegpatyi kastélyába költözött, 1810-ben pedig Kőszegen vett házat, ahol sok időt töltött. Bátyjához, Festetics Györgyhöz hasonlóan ő is erősen nemzeti érzelmű volt. Időskorában egyre nehezebben mozgott, majd teljesen toloszékhez kötötten élt. Kőszegen hunyt el, de Kőszegpatyon temették.

Tudományos tevékenységét saját gazdaságában, elsősorban a juhtenyésztésben tett megfigyeléseire alapozta. 1819-ben a Brünni Gazdasági Újdonságok és Közlemények című folyóiratban megjelent cikkében, a beltenyésztésről értekezve először használta a „természet genetikai törvényei” kifejezést. Ezt a meghatározást Mendelnek tulajdonítják, aki azonban csak 1865-ben fejtette ki ezzel kapcsolatos nézeteit.

4.

Hadik András, gróf (Gyöngyös u. 22.)

Csallóköz, 1710 – Bécs, 1790
Tábornagy, a Bécsi Udvari Haditanács elnöke

Gimnáziumi tanulmányait 1719 és 1728 között Kőszegen végezte, ahol családja saját házzal bírt. A jezsuiták rendjébe akart belépni, de apja kérésére szándékát megváltoztatta. Jogi tanulmányokat folytatott, 1731-ben kinevezték a Dunántúli Kerületi Tábla hivatalnokának. Mégis a katonai pályát választotta, 1738-ban már kapitány. Bátorságával és huszárbravúroival hívta fel magára a figyelmet. Mária Terézia királynő bizalmával tüntette ki, 1747-ben vezérőrnagyként tábornoki rangra emelte. 1756-ban altábornagy, 1758-ban lovassági tábornok, ugyanazon évben kapta a

Mária Terézia-rend nagykeresztjét. 1774-ben a legmagasabb rangra emelték, tábornagy lett, az Udvari Haditanács elnökévé nevezték ki. Politikai feladatokban is számított rá az uralkodó: 1764 és 1768 között Erdély, 1772-ben Galícia kormányzója, 1776-ban Bács megye főispánja. Erdemei elismeréseként kapta a futaki és csernovici uradalmakat, 1777-ben birodalmi grófi címet. A mádélfalvi vérengzés után Moldvába menekült székelyeknek kegyelmet esközölt, akik hálaból a bukovinai Hadikfalvát és Andrásfalvát róla nevezték el.

Leghíresebb bravúrja Berlin megsarcolása volt. A frontvonaltól több mint 400 km-re levő porosz fővárost 3400 katonával foglalta el. 250.000 tallér adóval, 425 hadifogollyal és a királynőnek készítettett két tucat női kesztyűvel távozott.

Jurisics Miklós (Jurisics uár)

Zengg, 1490 – (?) 1543

Horvát nemzetiségű édesapja a török elleni harcok idején került a Habsburgok fennhatósága alatti Krajnába. Erdemeiért birtokot is kapott, lovagi címet viselhetett. 1522-ből tudunk első katonai beosztásáról, amikor a Horvátországgal közösen kialakított katonai határőrvédék egyes csapatainak vezérletével bízták meg. Következő évben a terület főkapitánya. 1524-ben a bécsi birodalmi gyűlés főrendiházának tagja. 1528-ban Fiume és vidékének főkapitánya. 1529-ben zálogbirtokba kapta Kőszeget. 1530-ban az uralkodó követként Isztambulba küldte, ahol Buda ostroma miatt a szultán fogóságba vetette, csak 2 hónap után szabadulhatott.

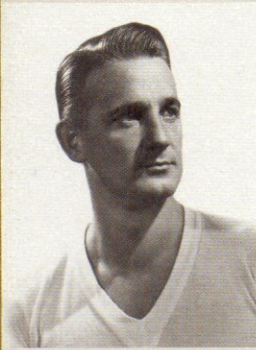
1532. augusztus 5. és 30. között sikerrel védte Kőszeg városát. Elismeréseképpen 1533-tól – kőszegi előnévvel – bárói rangra emelte I. Ferdinánd. 1537-ben a kőszegi uradalom és a város örökös birtokosa lett. Ugyanekkor tette az uralkodó öt Alsó-ausztriai tartomány és a Vend terület (Szlavónia) főkapitányává. 1539-ben Krajna kormányzójává nevezték ki, mely posztjáról betegeskedése miatt 1543 októberében lemondott. Halálának pontos dátumát nem ismerjük, valamikor 1544. január 30. előtt következett be.

6.

Kőszeg, 1923 – Szaloniki, 1981

Labdarúgó, edző, olimpiai bajnok, világbajnoki ezüstérmes

1939-ben lett igazolt sportolója a Kőszegi Sportegyesületnek, ahonnan kétszer hívták meg az ifjúsági válogatottba. 1942-ben a Szombathelyi FC játékosa lett, 1943-ban Nagyváradra került a NAC-hoz, amellyel magyar bajnoki címet szerzett. 1946-tól az ITA Arad, majd a Vasas SC játékosa. 1948-ban felnőtt válogatott, középhátvédként. 1950-ben kizárták a labdarúgásból, majd hatalmi szóval a Honvédba igazolták, ahol háromszor lett magyar bajnok és katonatiszti rangot kapott. Összesen 37-szer szerepelt a magyar válogatottban, tagja az olimpiai bajnok (1952), Európa Kupa győztes (1953), az angolokat kétszer is legyőző és

világbajnoki 2. helyezett (1954) Aranycsapatnak. 1955-ben elküldték a Honvédtól, egy ideig másodosztályú csapatoknál játszott. Edzőként dolgozott, 1962-ben a Honvéd, 1963 tavaszától az Oroszlány tréner. Decemberben elhagyta Magyarországot, az NSZK-ba disszidált. Kölnben edzői képzést szerzett, pályája csúcsaként megbízták a Bayern München irányításával. Nagyobb sikert a görög PAOK Szalonikival ért el, 1976-ban bajnoki címre vezette együttesét. Másodszor is meghívták az athéni kispadra. 1981. május 31-én mérkőzés közben érte a halál. Kőszegi szülőházára emléktáblát helyeztek, 1996-ban a helyi sporttelepet róla nevezték el, ugyanott emlékművet is állítottak neki. 1998-ban Kőszeg városa posztumusz díszpolgári címmel tisztelték meg.

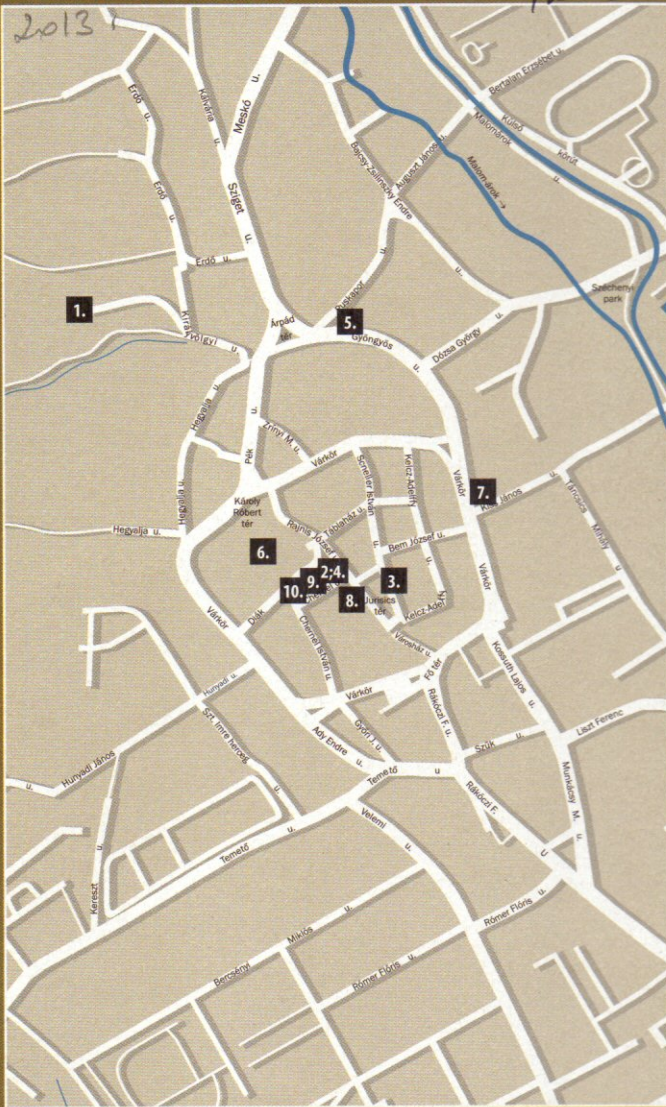
Mecséry Dániel, báró (Jurisics M. tér 14.)

Kőszeg, 1759 – Bécs, 1823

Altábornagy, „A legkeményebb fejű magyar”

Az Udvari Haditanács tagja, valóságos belső titkos tanácsos, a Mária Terézia Rend tisztii keresztje, az Arany Polgári Érdemkereszt kitüntetéttje, a császári királyi 2. számú huszárezred másodtulajdonosa. Édesapja a Dunántúli Kerületi Tábla és a Batthyányi-uradalom ügyvédje. Soproni jogi tanulmányok helyett Bécsbe választotta. 1778-ban katonának állt hg. Esterházy Miklós ezredébe. Szorgalma, katonai tehetsége hamar megmutatkozott. Részt vett a napóleoni háborúban, vitézsége elismeréseként 1794-ben a Katonai Mária Terézia-rend lovagja címmel tüntették ki. 1801-ben vezérőrnagy, 1809-ben altábornagy. 1809-ben, a győri csatában a felkelő magyar nemesség balszárnyának parancsnoka. 1806-ban bárói címet kapott. 1821-ben nyugdíjazták.

1805-ben a Nürnberg mellett zajló aschenauai csatában 14 mély sebbel a fején és testén lebukott lováról. Két ezredorvos látta el sebeit, de felépülését lehetetlennek tartva magára hagyták. A nürnbergiek azonban gondosan ápolták, csodával határos módon hét hónap múlva tökéletesen meggyógyult. Koponyája a Bécsi Anatómiai Múzeumba került, amelynek viasszal kiöntött másolata a Kőszegi Vár-múzeumban is látható volt.

TÖBB NYOMON
Kőszegen

Kiadja: Kőszeg Város Önkormányzata
Grafika: Trifusz Péter

